

Motion till riksdagen

1986/87: Jo786

Margareta Persson och Maj Britt Theorin (s)

Avfallshanteringen

Avfallet är det tydligaste exemplet på vårt överflödssamhälle. Fullt funktionsdugliga TV-apparater, möbler och kläder slängs utan att tas till vara. Det innebär ett enormt slöseri med råvaror och energi, men avfallet ger också upphov till allvarliga miljörisker vid den slutliga hanteringen. Avfallet håller både bokstavigt och bildligt talat på att växa oss över huvudet. Det är dags att lägga fast en konstruktiv avfallspolitik som bygger på de principer om återvinning, återanvändning och sparsamhet som slogs fast av regering och riksdag redan 1975.

I dag läggs ca hälften av hushållsavfallet på tipp och resten bränns. Båda alternativen innebär allvarliga miljörisker. Vid deponering uppstår risk för läckage både av näringsämnen och direkt giftiga kemikalier, som tungmetaller, kolväten och försurande ämnen till vattendrag och grundvatten. Dessutom kan bränder lätt uppstå och medföra helt okontrollerade luftutsläpp. Soptippar måste därför skötas väl och lakvattnet från dem renas långt efter det att själva deponeringen upphört.

Sopförbränningen innebär liknande problem, med skillnaden att de flesta föroreningar släpps ut i luften. Allvarliga risker innebär utsläpp av kolväten (exempelvis dioxin och benspyrener), försurande gaser, tungmetaller och sot. Tekniken kan inte rena rökgaserna till 100 % och därför får vi trots bra reningsteknik räkna med ansevärliga utsläpp sett under en längre tidsperiod. Dessutom innebär själva reningen bara att vi flyttar föroreningar från ett ställe till ett annat. Det vi lyckats ta bort ur röken hamnar i slagg och aska som sedan måste deponeras på tipp.

Att välja mellan deponering och förbränning av soporna är att välja mellan två dåliga alternativ. I framtiden måste avfallshanteringen handla om att minska avfallsmängderna. I första hand måste det ske vid källan, dvs. produktion av en vara. Varje producent/importör bör bekosta en undersökning för att visa hur avfallet skall hanteras på ett miljöriktigt sätt för att få tillstånd till produktion eller import. Då kan man redan från början märka varan så att man vet hur den skall hanteras i avfallsledet. För att styra utvecklingen mot mer miljövänligt material bör en avfallsavgift eller miljöskatt tas ut i produktionsledet på produkter som innehåller miljöfarliga ämnen. Om det finns alternativa produkter som är mer miljövänliga bör tillstånd för produktion inte ges.

Avfall bör också sorteras i hushållen, industrin och handeln för att underlätta återvinning och återanvändning av materialet. Genom att utveckla system för kompostering av det organiska matavfallet skulle avfallsmängderna kunna minska kraftigt.

Vid all sortering i stor skala är det nödvändigt att göra den så bekväm som möjligt för att uppnå bra resultat. Därför är det nödvändigt att redan nu börja planera för ombyggnad av soprum m. m. Det är också nödvändigt att konstruera väl fungerande soprum, sopnedkast och avfallsbehållare för nybyggda hus så att man redan från början bygger in en riktig och väl fungerande avfallshantering.

Vissa kommuner har centrala uppsamlingscentraler för miljöfarligt avfall. Problemet i dag är att folk ofta inte vet var de skall lämna sitt miljöfarliga avfall. Informationen i de olika kommunerna måste förbättras och insamlingsställen måste finnas centralt och vara lätt tillgängliga för folk. Det måste t. ex. vara lätt att lämna läkemedel, färg- och limrester, lösningsmedel m. m.

Industrin måste också stimuleras till att använda returmaterial i sin produktion. I dag är tekniken exempelvis dåligt anpassad till returmaterial eftersom maskinerna inte tål de små mängder föroreningar som det insamlade materialet innehåller. Genom att utveckla maskiner och processer kan förmodligen detta problem övervinnas. Företagen måste stimuleras till att använda returmaterial för att få i gång efterfrågan.

Hemställen

Med hänvisning till ovanstående hemställs

att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts angående avfallshantering.

Stockholm den 27 januari 1987.

Margareta Persson (s)

Maj Britt Theorin (s)